

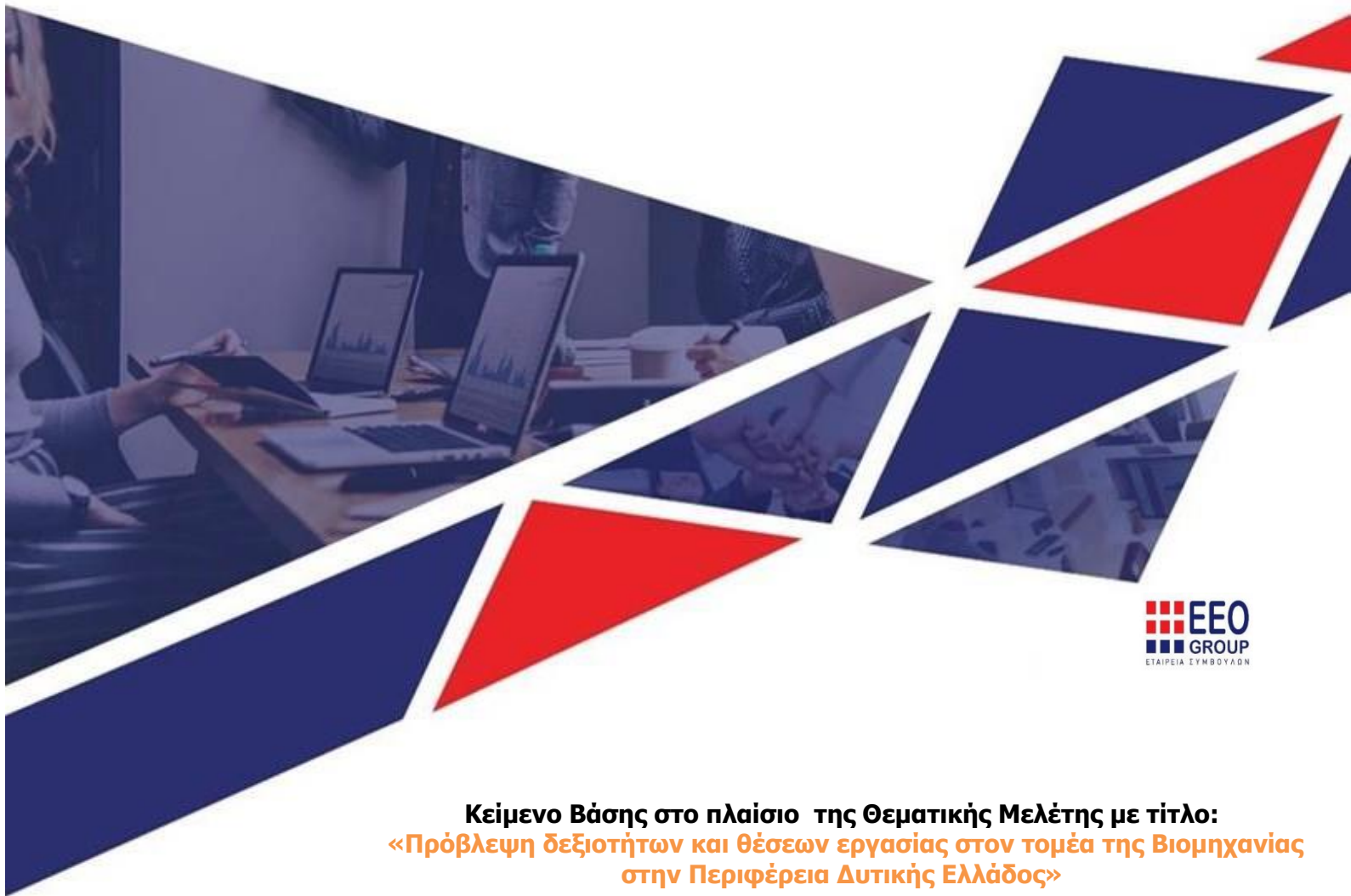

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χέρια αντίδεξις!

Περιφερειακός Μηχανισμός
Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς
Εργασίας Δυτικής Ελλάδος

Έργο: «Παροχή Εξειδικευμένων Υπηρεσιών για την Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος», στο πλαίσιο της Πράξης: «Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας»
MIS 5075872

ΕΕΟ
GROUP
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Κείμενο Βάσης στο πλαίσιο της Θεματικής Μελέτης με τίτλο:
«Πρόβλεψη δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας στον τομέα της Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος»

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
1. Παρουσίαση του τομέα Βιομηχανίας	5
1.1 Η Πολιτική της Ευρώπης για τον τομέα της Βιομηχανίας	5
1.2 Οι Προτεραιότητες της Εθνικής Πολιτικής για τη Βιομηχανία	6
1.3 Γενική Περιγραφή του Τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο (Αριθμός Επιχειρήσεων και Απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)....	7
1.4 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία	15
1.5 Συμβολή του τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο.....	18
2. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού, τεχνολογικού περιβάλλοντος, δικαίου και περιβάλλοντος του τομέα Βιομηχανία	19
2.1 Ανάλυση PESTLE.....	19
2.2 Ανάλυση SWOT	22
3. Διαμόρφωση Σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα.....	23
3.2 BAU (Business As Usual).....	25
3.3 Το Αισιόδοξο Σενάριο.....	26
3.4 Το Αρνητικό Σενάριο.....	27
3.5 Συνθετική διάγνωση.....	28
4. Προτάσεις δράσεων – παρεμβάσεων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα της Βιομηχανίας.....	29

Εισαγωγή

Το παρόν κείμενο βάσης αφορά στην μελέτη με τίτλο «Πρόβλεψη δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας στον τομέα της Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας», η οποία εκπονείται στο πλαίσιο του έργου «**Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος**».

Η μελέτη εντάσσεται στο πλαίσιο του **Περιφερειακού Μηχανισμού για τη διάγνωση αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα** και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από Εθνικούς Πόρους στο πλαίσιο του ΕΠ Δυτική Ελλάδα 2014-2020, Άξονα Προτεραιότητας 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων». Ο Περιφερειακός Μηχανισμός περιλαμβάνει εργαλεία και αναλύσεις για την πρόβλεψη, αφενός των αναγκών σε θέσεις εργασίας ανά επάγγελμα και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, και αφετέρου των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου περιλαμβάνεται το Π.1.2.7 με τίτλο «Στοχευμένες μελέτες σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας», στο οποίο περιλαμβάνεται η εκπόνηση στοχευμένων μελετών σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και αποσκοπούν στο να παράσχουν πληροφόρηση σχετικά με την πορεία των τομέων αυτών (τουρισμός, βιομηχανία, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, γαλάζια οικονομία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλπ.).

Η μελέτη που περιλαμβάνεται στοχεύει στην αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, με σκοπό τον ορθό σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, στόχος της μελέτης είναι η αξιοποίηση αυτής της πληροφόρησης κατά το σχεδιασμό βάσει δεδομένων των προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και των δράσεων για τη διαχείριση της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η μελέτη υλοποιείται με βάση πρότυπα διασφάλισης της συμβατότητας της μεθοδολογίας παρακολούθησης των δεδομένων της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τα ισχύοντα σε εθνικό επίπεδο (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού - ΕΙΕΑΔ).

Στόχος του παρόντος κειμένου βάσης είναι η παρουσίαση του θεματικού τομέα μελέτης με τέτοιο τρόπο ώστε να συνεισφέρει στο βέλτιστο δυνατό στην ενημέρωση των συμμετεχόντων στην αντίστοιχη ομάδα εστίασης (focus group). Το κείμενο βάσης διανέμεται στους συμμετέχοντες σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν την υλοποίηση της ομάδας εστίασης, συνοδευόμενο από ερωτηματολόγιο, το οποίο στοχεύει στην αποτύπωση των απόψεων και εκτιμήσεων των συμμετεχόντων σχετικά με τα δυνατά και αδύναμα σημεία, τις ευκαιρίες και απειλές που χαρακτηρίζουν το θεματικό τομέα μελέτης.

1. Παρουσίαση του τομέα Βιομηχανίας

1.1 Η Πολιτική της Ευρώπης για τον τομέα της Βιομηχανίας

Η Νέα Βιομηχανική Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹ καθορίζει τη νέα κατεύθυνση της ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας. Καθορίζει το όραμα που πρέπει να επιτευχθεί έως το 2030 αλλά και πιο πέρα, καθώς και τα βασικά στοιχεία που θα οδηγήσουν εκεί.

Η περαιτέρω ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας θα οδηγηθεί από τις επόμενες τρεις κινητήριες δυνάμεις:

- Δημιουργία παγκοσμίως ανταγωνιστικής και ηγετικής βιομηχανίας
- Δημιουργία βιομηχανίας που ανοίγει το δρόμο για την κλιματική ουδετερότητα
- Δημιουργία βιομηχανίας που διαμορφώνει το ψηφιακό μέλλον της Ευρώπης

Τα θεμελιώδη στοιχεία για τη νέα ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική είναι τα επόμενα:

- Δημιουργία μίας βαθύτερης και πιο ψηφιακής ενιαίας αγοράς
- Υποστήριξη ενός παγκόσμιου πεδίου ανταγωνισμού με ισότιμους όρους
- Υποστήριξη της βιομηχανίας σε μία πορεία κλιματικής ουδετερότητας
- Ανάπτυξη μίας περισσότερο κυκλικής οικονομίας
- Ενσωμάτωση πνεύματος βιομηχανικής καινοτομίας
- Βελτίωση και αναβάθμιση δεξιοτήτων και γνώσεων ανθρώπινου δυναμικού
- Επένδυση και χρηματοδότηση της διαδικασίας μετάβασης.

¹ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, **Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη**, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&from=EL>

Επίσης, στο πλαίσιο της υποστήριξης των ΜμΕ, που κυριαρχούν στην Ελληνική Μεταποίηση η νέα σχετική στρατηγική προτείνει δράσεις που βασίζονται στους ακόλουθους τρεις πυλώνες²:

- Ανάπτυξη ικανοτήτων (capacity building) και υποστήριξη για τη μετάβαση στην αειφορία και την ψηφιοποίηση.
- Μείωση των διοικητικών βαρών και βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά
- Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

1.2 Οι Προτεραιότητες της Εθνικής Πολιτικής για τη Βιομηχανία

Οι προτεραιότητες της Εθνικής Πολιτικής για τη Βιομηχανία είναι συμπληρωματικές προς την ευρωπαϊκή πολιτική και είναι οι παρακάτω³:

- Υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας σε επιχειρηματικό, κλαδικό και εθνικό επίπεδο.
- Ενθάρρυνση της υιοθέτησης καινοτομίας, μέσω της υποστήριξης δράσεων έρευνας και καινοτομίας
- Διασφάλιση της επάρκειας πόρων και κεφαλαίων.
- Διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της Εσωτερικής αγοράς.
- Διασφάλιση επιχειρηματικού περιβάλλοντος φιλικού για τις επιχειρήσεις.
- Υποστήριξη της διεθνοποίησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, καθώς και προώθησης εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Υποστήριξη της προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας
- Προώθηση επιχειρήσεων που έχουν υιοθετήσει δράσεις βιώσιμης ανάπτυξης και κοινωνικής υπευθυνότητας.

Πρόσφατα ανακοινώθηκε ότι σύντομα η Ελλάδα θα αποκτήσει νέα Εθνική Στρατηγική για την Βιομηχανία⁴ 2022.

Όραμα της νέας Εθνικής Στρατηγικής είναι να αποκτήσει η βιομηχανία ηγετικό ρόλο στο μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου της χώρας, επενδύοντας στην καινοτομία, αναπτύσσοντας συνεργασίες και αναβαθμίζοντας τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού. Ζητούμενο θα αποτελεί η προσέλκυση επενδύσεων σε σύγχρονες παραγωγικές δραστηριότητες, ικανές να συμμετέχουν σε διεθνείς αλυσίδες αξίας και να εξασφαλίζουν σύγχρονα και ανταγωνιστικά προϊόντα. Η εγχώρια βιομηχανία καλείται να δημιουργήσει, κατ' αυτόν τον τρόπο, προστιθέμενη αξία, βιώσιμη και ανθεκτική, χωρίς αποκλεισμούς και προς όφελος της Ελληνικής κοινωνίας. Η Νέα Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία θα ενσωματώνει 153 επιχειρησιακούς στόχους, οι οποίοι συνδέονται με τις στρατηγικές κατευθύνσεις ενώ περιλαμβάνει και συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους που αποτελούν ορόσημα επιτυχούς υλοποίησης:

² COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS An SME Strategy for a sustainable and digital Europe COM/2020/103 final

³ ΠΔ 5 (ΦΕΚ 15^Α/2022) «Οργανισμός Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων»

⁴ Δελτίο Τύπου PwC, <https://www.ot.gr/2022/03/31/oikonomia/viomixania/viomixania-ayksisi-tis-syndromis-tis-sto-13-tou-aep-entos-5etias-kai-sto-15-to-2030>

- αύξηση της συνδρομής της βιομηχανίας ως ποσοστού του ΑΕΠ σε 13% εντός πενταετίας και σε 15% το 2030 έναντι 10,7% σήμερα
- αύξηση των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων ως ποσοστό του ΑΕΠ σε 15% εντός πενταετίας και σε 20% έως το 2030 έναντι 9,2% σήμερα
- αύξηση του ποσοστού των εργαζομένων σε 12% του συνόλου σε ορίζοντα πενταετίας και σε 14% έως το 2030 έναντι 8,2% σήμερα
- άνοδο στην 17η θέση στον ευρωπαϊκό δείκτη καινοτομίας εντός πενταετίας και στην 15η μέχρι του 2030 από την 20η σήμερα.

1.3 Γενική Περιγραφή του Τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο (Αριθμός Επιχειρήσεων και Απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιάσουμε την κατηγοριοποίηση του τομέα Μεταποίηση Βιομηχανίας κατά NACE (Rev 2). Ειδικότερα, θα παρουσιάσουμε τον αριθμό των επιχειρήσεων (νομικές μονάδες) που δραστηριοποιούνται ανά οικονομική δραστηριότητα, καθώς και τον αριθμό των απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Για την πληρέστερη εικόνα του τομέα, επιλέγεται όπου είναι εφικτό η παρουσίαση των διαθέσιμων στοιχείων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2). Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται ο αριθμός των επιχειρήσεων και ο αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) σε εθνικό επίπεδο και περιφερειακό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
101	Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος και παραγωγή προϊόντων κρέατος	412	10.453	20	201
102	Επεξεργασία και συντήρηση ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων	98	1.510	5	49
103	Επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών	785	16.741	70	829
104	Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών	1.907	5.909	265	702
105	Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	886	12.448	74	676
106	Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων· παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου	285	3.423	24	388
107	Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων	9.604	59.003	648	2.392
108	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής	1.201	13.122	65	505
109	Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών	216	2.148	12	99
110	Ποτοποιία	1.230	9.785	95	468
120	Παραγωγή προϊόντων καπνού	23	2.191		
131	Προπαρασκευή και νηματοποίηση υφαντικών ινών	52	1.026		
132	Υφανση κλωστοϋφαντουργικών υλών	80	316	3	14
133	Τελειοποίηση (φινίρισμα) υφαντουργικών προϊόντων	227	1.079	7	7
139	Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	1.166	5.894	55	140
141	Κατασκευή ειδών ένδυσης εκτός από γούνινα ενδύματα	3.012	13.679	83	242

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
142	Κατασκευή γούνινων ειδών	652	2.286		
143	Κατασκευή πλεκτών ειδών και ειδών πλέξης κροσέ	160	657	13	17
151	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποιίας και σαγματοποιίας· κατεργασία και βαφή γουναρικών	276	1.290	5	8
152	Κατασκευή υποδημάτων	465	1.856	16	24
161	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	259	1.143	9	19
162	Κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπάρτοπλεκτικής	2.117	5.787	94	185
171	Παραγωγή χαρτοπολλτού· κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού	86	1.040	x	x
172	Κατασκευή ειδών από χαρτί και χαρτόνι	532	7.779	x	x
181	Εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες	2.621	9.851	x	x
182	Αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	68	468	x	x
191	Παραγωγή προϊόντων οπτανθρακοποίησης (κωκοποίησης)	5	8		
192	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου	32	3.787	3	4
201	Παραγωγή βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές	208	2.556		
202	Παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων	26	655	x	x
203	Παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών	114	2.110	x	x
204	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωτισμού	449	5.368	16	42
205	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων	189	1.447	16	7
206	Παραγωγή συνθετικών ινών	5	31		
211	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων	19	732		
212	Παραγωγή φαρμακευτικών σκευασμάτων	98	8.989	x	x
221	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)	104	598	x	x
222	Κατασκευή πλαστικών προϊόντων	908	11.558	x	x
231	Κατασκευή γυαλιού και προϊόντων από γυαλί	268	1.383	21	44
232	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων	23	229		
233	Παραγωγή δομικών υλικών από άργιλο	71	514	x	x
234	Κατασκευή άλλων προϊόντων πορσελάνης και κεραμικής	500	907	17	39
235	Παραγωγή τσιμέντου, ασβέστη και γύψου	99	1.660	6	13
236	Κατασκευή προϊόντων από σκυρόδεμα, τσιμέντο και γύψο	986	5.916	58	199
237	Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων	980	4.882	61	98
239	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.	105	1.473	x	x
241	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων	36	2.475		
242	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων	47	867	4	21

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
243	Κατασκευή άλλων προϊόντων πρωτογενούς επεξεργασίας χάλυβα	89	690	12	28
244	Παραγωγή βασικών πολυτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων	76	5.884	x	x
245	Χύτευση μετάλλων	78	884	x	x
251	Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	5.511	17.819	429	948
252	Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	131	719	x	x
253	Κατασκευή ατμογεννητριών, με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για την κεντρική θέρμανση	13	88		
254	Κατασκευή όπλων και πυρομαχικών	25	48	x	x
255	Σφυρηλάτηση, κοίλανση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κonioμεταλλουργία	189	604	11	27
256	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων· μεταλλοτεχνία	792	3.674	46	133
257	Κατασκευή μαχαιροπήρουνων, εργαλείων και σιδηρικών	265	2.485	5	5
259	Κατασκευή άλλων μεταλλικών προϊόντων	1.099	5.739	37	70
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	126	581	6	43
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	68	235	x	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	76	552	x	x
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	34	74		
265	Κατασκευή οργάνων και συσκευών μέτρησης, δοκιμών και πλοήγησης· κατασκευή ρολογιών	94	1.544	3	16
266	Κατασκευή ακτινολογικών και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ιατρικής και θεραπευτικής χρήσης	16	150		
267	Κατασκευή οπτικών οργάνων και φωτογραφικού εξοπλισμού	16	153	x	x
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	4	13		
271	Κατασκευή ηλεκτρικών κινητήρων, ηλεκτρογεννητριών, ηλεκτρικών μετασχηματιστών και συσκευών διανομής και ελέγχου του ηλεκτρικού ρεύματος	208	1.761	5	34
272	Κατασκευή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών	14	993	x	x
273	Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδίωσης	47	1.476	x	x
274	Κατασκευή ηλεκτρολογικού φωτιστικού εξοπλισμού	346	1.751	18	33
275	Κατασκευή οικιακών συσκευών	200	1.821	9	20
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	71	522	x	x
281	Κατασκευή μηχανημάτων γενικής χρήσης	180	981	6	16
282	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων γενικής χρήσης	576	4.699	27	119
283	Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	421	1.378	31	93
284	Κατασκευή μηχανημάτων μορφοποίησης μετάλλου και εργαλειομηχανών	357	1.476	25	42
289	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων ειδικής χρήσης	355	2.601	13	66
291	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	15	389	x	x
292	Κατασκευή αμαξωμάτων για μηχανοκίνητα οχήματα· κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	145	653	x	x
293	Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων για μηχανοκίνητα οχήματα	284	930	17	26

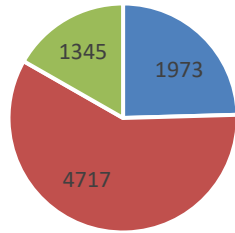
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
301	Ναυπήγηση πλοίων και σκαφών	267	2.916	8	22
302	Κατασκευή σιδηροδρομικών αμαξών και τροχαίου υλικού	3	2		
303	Κατασκευή αεροσκαφών και διαστημοπλοίων και συναφών μηχανημάτων	20	1.533	x	x
309	Κατασκευή εξοπλισμού μεταφορών π.δ.κ.α.	34	270	x	x
310	Κατασκευή επίπλων	3.517	12.021	129	256
321	Κατασκευή κοσμημάτων, πολυτίμων αντικειμένων και συναφών ειδών	1.909	3.963	44	56
322	Κατασκευή μουσικών οργάνων	84	133	x	x
323	Κατασκευή αθλητικών ειδών	51	523		
324	Κατασκευή παιχνιδιών κάθε είδους	80	292	x	x
325	Κατασκευή ιατρικών και οδοντιατρικών οργάνων και προμηθειών	1.524	3.815	60	129
329	Μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	477	1.401	39	61
331	Έπισκευη μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	3.765	13.942	188	319
332	Εγκατάσταση βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού	559	1.926	24	57
	Εμπιστευτικά Στοιχεία 3ψήφιου ΕΛΣΤΑΤ			220	1361
	Σύνολο θεματικού τομέα	57.903	355.133	3.177	11.412
	Γενικό Σύνολο	1.427.124	4.438.516	98.452	191.605

Πίνακας 1. Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου X=εμπιστευτικά – μη δημοσιεύσιμα στοιχεία (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται αντιληπτό πως στον τομέα της Μεταποίησης/Βιομηχανίας δραστηριοποιούνται περίπου **58 χιλιάδες επιχειρήσεις** σε εθνικό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται **355 χιλιάδες περίπου εργαζόμενοι**. Με άλλα λόγια, **το 4,06% των επιχειρήσεων σε εθνικό επίπεδο δραστηριοποιούνται στον υπό μελέτη τομέα, απασχολώντας το 8% του συνόλου των απασχολούμενων της χώρας**. Στον πίνακα 1 παρατίθενται επίσης ο αριθμός των επιχειρήσεων, καθώς και ο αριθμός των απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Όπως παρατηρούμε, στον υπό μελέτη τομέα δραστηριοποιούνται **3.177 επιχειρήσεις** σε περιφερειακό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται **11.412 εργαζόμενοι**, δηλαδή, **3,23% των επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο δραστηριοποιούνται στον τομέα της Μεταποίησης/Βιομηχανίας, απασχολώντας το 5,96% επί του συνόλου των απασχολούμενων στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας**.

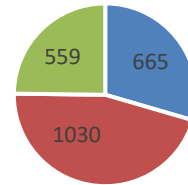
Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας τον **μεγαλύτερο Κύκλο Εργασιών, τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων και απασχολούμενων στον** τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία παρουσιάζει η Αχαΐα, ενώ αντίθετα τον μικρότερο η Ηλεία.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

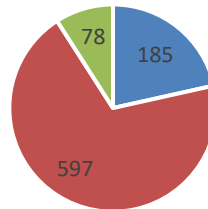
■ ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ■ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ ■ ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ

ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΕ

■ ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ■ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ ■ ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (εκ EURO)

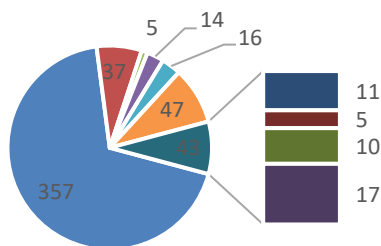

■ ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ■ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ ■ ΠΕ ΗΛΕΙΑΣ

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα εθνικά, τόσο όσο αναφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα Μεταποίησης/Βιομηχανίας όσο και το ποσοστό απασχολούμενων που απορροφάει ο εν λόγω τομέας.

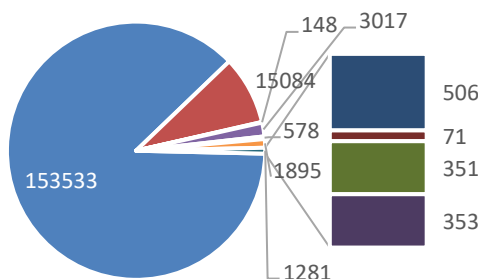
Στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται ο Κύκλος εργασιών των Κλάδων Μεταποίησης της ΠΕ Αιτ/νίας και η κατανομή των μονάδων μεταποίησης ανά κλάδο.

ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΛΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

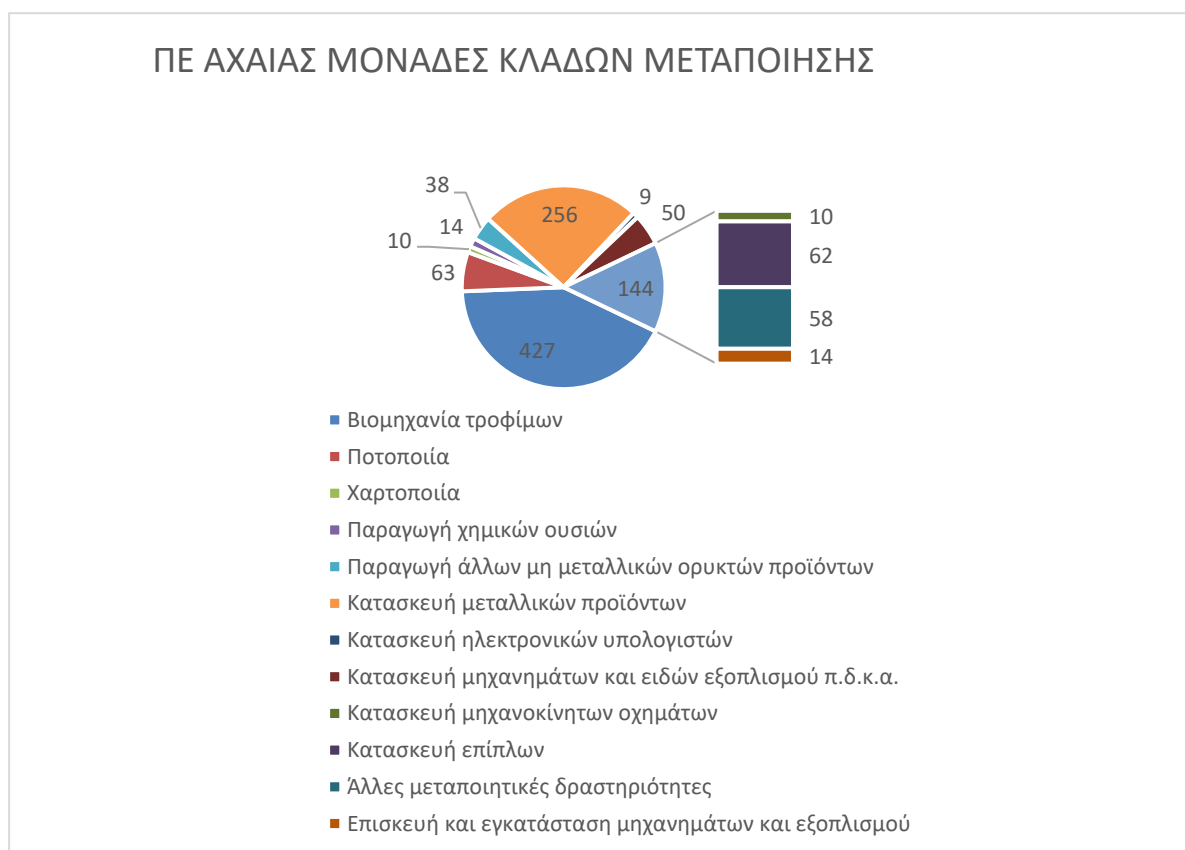
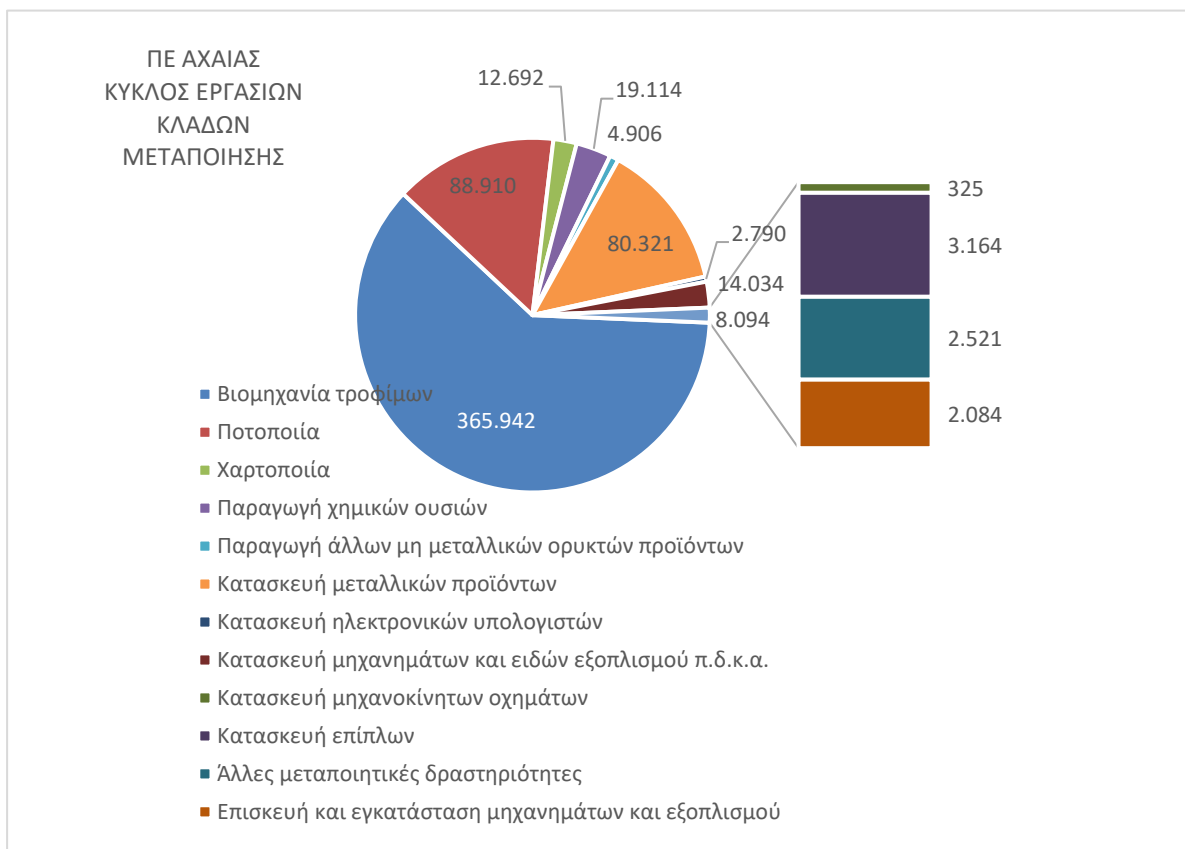
- Βιομηχανία τροφίμων
- Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων
- Ποτοποιία
- Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
- Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.
- Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες
- Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό πλαστικές
- Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
- Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού
- Κατασκευή επίπλων

ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

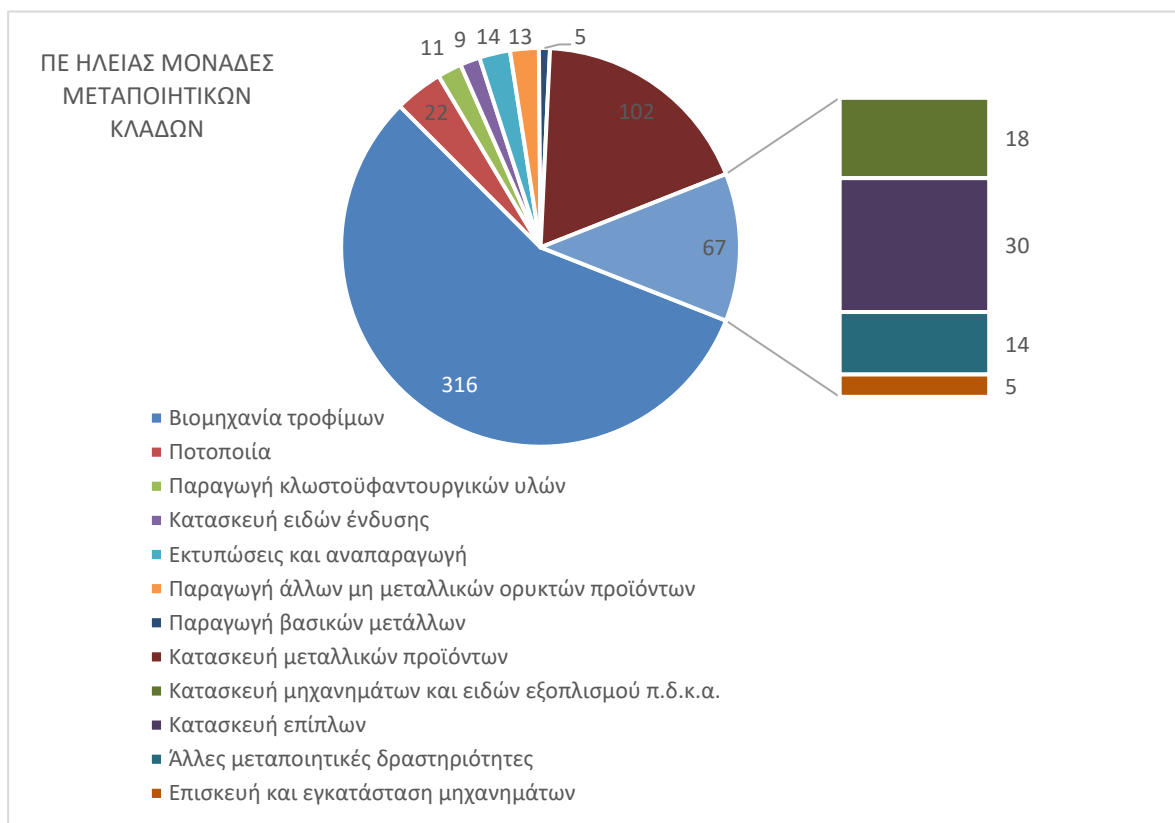
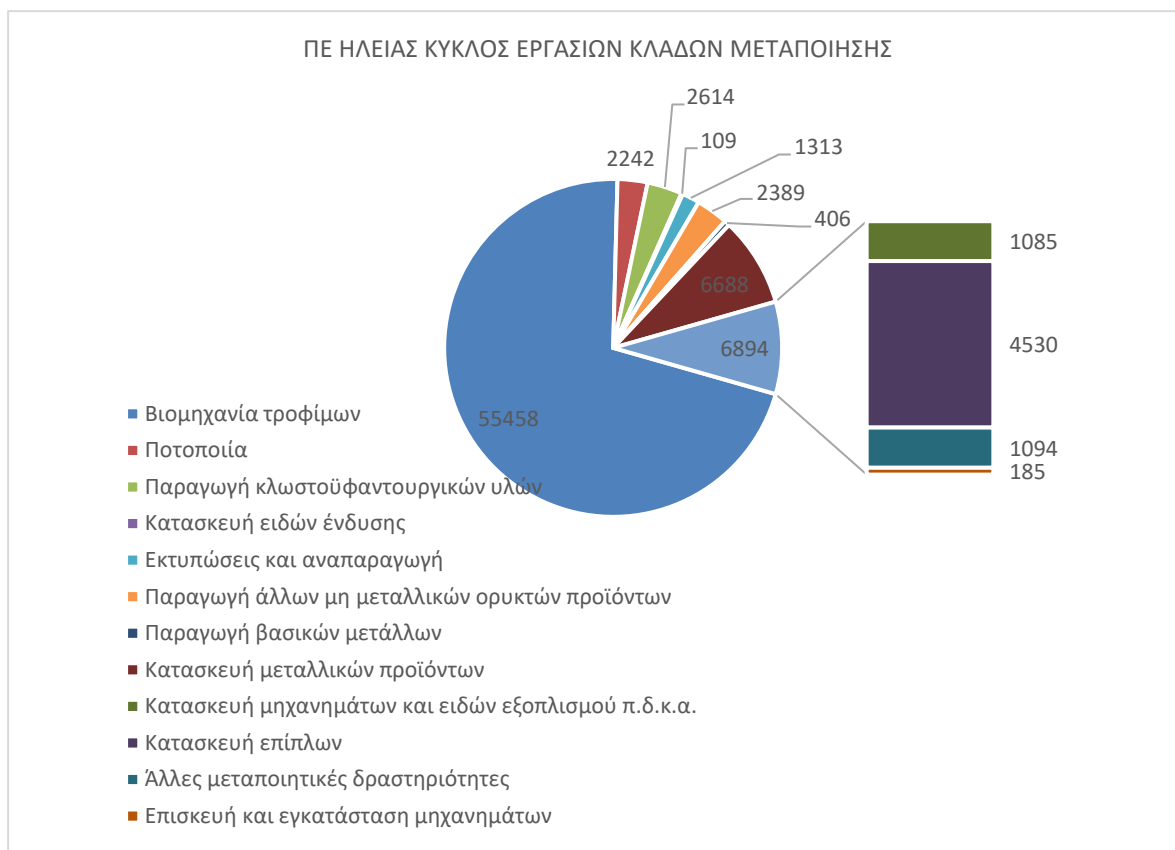

- Βιομηχανία τροφίμων
- Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων
- Ποτοποιία
- Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
- Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.
- Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες
- Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό πλαστικές
- Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
- Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού
- Κατασκευή επίπλων

Στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται ο Κύκλος εργασιών των Κλάδων Μεταποίησης και η κατανομή των μονάδων μεταποίησης της ΠΕ Αχαιάς.

Στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται ο Κύκλος εργασιών των Κλάδων Μεταποίησης και η κατανομή των μονάδων μεταποίησης της ΠΕ Ηλείας.

1.4 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 2) παρατίθενται ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) σε εθνικό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019)⁴.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
101	Επεξεργασία και συντήρηση κρέατος και παραγωγή προϊόντων κρέατος	2.012.390	29.829
102	Επεξεργασία και συντήρηση ψαριών, καρκινοειδών και μαλακίων	183.918	445
103	Επεξεργασία και συντήρηση φρούτων και λαχανικών	2.343.684	155.201
104	Παραγωγή φυτικών και ζωικών ελαίων και λιπών	1.162.041	179.615
105	Παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων	2.493.838	139.328
106	Παραγωγή προϊόντων αλευρόμυλων· παραγωγή αμύλων και προϊόντων αμύλου	659.142	70.903
107	Παραγωγή ειδών αρτοποιίας και αλευρωδών προϊόντων	2.702.301	79.240
108	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής	1.837.920	64.448
109	Παραγωγή παρασκευασμένων ζωοτροφών	818.116	26.138
110	Ποτοποιία	1.963.672	91.666
120	Παραγωγή προϊόντων καπνού	796.673	-
131	Προπαρασκευή και νηματοποίηση υφαντικών ινών	71.401	-
132	Ύφανση κλωστοϋφαντουργικών υλών	38.533	1.085
133	Τελειοποίηση (φινίρισμα) υφαντουργικών προϊόντων	72.923	27
139	Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	548.760	5.481
141	Κατασκευή ειδών ένδυσης εκτός από γούνινα ενδύματα	793.564	8.408
142	Κατασκευή γούνινων ειδών	130.935	-
143	Κατασκευή πλεκτών ειδών και ειδών πλέξης κροσέ	29.980	255
151	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδίου (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελλοποιίας και σαγματοποιίας· κατεργασία και βαφή γουναρικών	74.418	1.140
152	Κατασκευή υποδημάτων	97.155	785
161	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου	153.107	1.146
162	Κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	303.094	6.855
171	Παραγωγή χαρτοπολτού· κατασκευή χαρτιού και χαρτονιού	258.486	x
172	Κατασκευή ειδών από χαρτί και χαρτόνι	1.314.732	x
181	Εκτυπωτικές και συναφείς δραστηριότητες	659.179	x
182	Αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων	18.831	x
191	Παραγωγή προϊόντων οπτανθρακοποίησης (κωκοποίησης)	782	
192	Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου	15.597.310	89
201	Παραγωγή βασικών χημικών προϊόντων, λιπασμάτων και αζωτούχων ενώσεων, πλαστικών και συνθετικών υλών σε πρωτογενείς μορφές	828.475	
202	Παραγωγή παρασιτοκτόνων και άλλων αγροχημικών προϊόντων	231.045	x
203	Παραγωγή χρωμάτων, βερνικιών και παρόμοιων επιχρισμάτων, μελανιών τυπογραφίας και μαστιχών	359.956	x
204	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης, αρωμάτων και παρασκευασμάτων καλλωπισμού	824.498	1.998
205	Παραγωγή άλλων χημικών προϊόντων	466.943	776

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
206	Παραγωγή συνθετικών ινών	5.142	
211	Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων	718.706	
212	Παραγωγή φαρμακευτικών σκευασμάτων	1.666.523	x
221	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)	49.493	x
222	Κατασκευή πλαστικών προϊόντων	1.860.176	x
231	Κατασκευή γυαλιού και προϊόντων από γυαλί	151.794	2.452
232	Παραγωγή πυρίμαχων προϊόντων	20.669	
233	Παραγωγή δομικών υλικών από άργιλο	58.059	x
234	Κατασκευή άλλων προϊόντων πορσελάνης και κεραμικής	29.327	864
235	Παραγωγήτσιμέντου, ασβέστη και γύψου	528.079	1.846
236	Κατασκευή προϊόντων από σκυρόδεμα, τσιμέντο και γύψο	752.845	15.306
237	Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων	409.331	2.063
239	Παραγωγή λειαντικών προϊόντων και μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων π.δ.κ.α.	230.385	x
241	Παραγωγή βασικού σιδήρου και χάλυβα και σιδηροκραμάτων	814.929	
242	Κατασκευή χαλύβδινων σωλήνων, αγωγών, κοίλων ειδών με καθορισμένη μορφή και συναφών εξαρτημάτων	412.302	5.079
243	Κατασκευή άλλων προϊόντων πρωτογενούς επεξεργασίας χάλυβα	217.875	2.265
244	Παραγωγή βασικών πολύτιμων μετάλλων και άλλων μη σιδηρούχων μετάλλων	3.841.474	x
245	Χύτευση μετάλλων	396.699	x
251	Κατασκευή δομικών μεταλλικών προϊόντων	1.419.906	88.106
252	Κατασκευή μεταλλικών ντεπόζιτων, δεξαμενών και δοχείων	63.102	x
253	Κατασκευή ατμογεννητριών, με εξαίρεση τους λέβητες ζεστού νερού για την κεντρική θέρμανση	5.459	
254	Κατασκευή όπλων και πυρομαχικών	37.088	x
255	Σφυρηλάτηση, κοίλανση, ανισόπαχη τύπωση και μορφοποίηση μετάλλων με έλαση· κωνιομεταλλουργία	31.197	481
256	Κατεργασία και επικάλυψη μετάλλων· μεταλλοτεχνία	279.711	8.770
257	Κατασκευή μαχαιροπήρουνων, εργαλείων και σιδηρικών	286.812	232
259	Κατασκευή άλλων μεταλλικών προϊόντων	783.045	3.019
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	97.069	1.803
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	12.799	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	54.435	x
264	Κατασκευή ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης	3.276	
265	Κατασκευή οργάνων και συσκευών μέτρησης, δοκιμών και πιλοήγησης· κατασκευή ρολογιών	470.357	987
266	Κατασκευή ακτινολογικών και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ιατρικής και θεραπευτικής χρήσης	24.470	
267	Κατασκευή οπτικών οργάνων και φωτογραφικού εξοπλισμού	39.437	x
268	Κατασκευή μαγνητικών και οπτικών μέσων	1.066	
271	Κατασκευή ηλεκτρικών κινητήρων, ηλεκτρογεννητριών, ηλεκτρικών μετασχηματιστών και συσκευών διανομής και ελέγχου του ηλεκτρικού ρεύματος	245.866	4.026
272	Κατασκευή ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών	111.962	x
273	Κατασκευή καλωδιώσεων και εξαρτημάτων καλωδίωσης	114.742	x
274	Κατασκευή ηλεκτρολογικού φωτιστικού εξοπλισμού	434.185	1.027
275	Κατασκευή οικιακών συσκευών	108.149	1.380

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	91.725	x
281	Κατασκευή μηχανημάτων γενικής χρήσης	270.541	504
282	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων γενικής χρήσης	9.031	8.811
283	Κατασκευή γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων	74.011	5.761
284	Κατασκευή μηχανημάτων μορφοποίησης μετάλλου και εργαλειομηχανών	51.296	1.224
289	Κατασκευή άλλων μηχανημάτων ειδικής χρήσης	270.541	3.399
291	Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων	9.031	x
292	Κατασκευή αμαξωμάτων για μηχανοκίνητα οχήματα· κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	74.011	x
293	Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων για μηχανοκίνητα οχήματα	51.296	405
301	Ναυπήγηση πλοίων και σκαφών	94.964	1.599
302	Κατασκευή σιδηροδρομικών αμαξών και τροχαίου υλικού	248	
303	Κατασκευή αεροσκαφών και διαστημοπλοίων και συναφών μηχανημάτων	60.425	x
309	Κατασκευή εξοπλισμού μεταφορών π.δ.κ.α.	44.477	x
310	Κατασκευή επίπλων	578.501	9.049
321	Κατασκευή κοσμημάτων, πολύτιμων αντικειμένων και συναφών ειδών	136.078	775
322	Κατασκευή μουσικών οργάνων	3.343	x
323	Κατασκευή αθλητικών ειδών	25.312	
324	Κατασκευή παιχνιδιών κάθε είδους	15.037	x
325	Κατασκευή ιατρικών και οδοντιατρικών οργάνων και προμηθειών	121.245	2.511
329	Μεταποιητικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	65.869	1.807
331	Επισκευή μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	792.985	10.741
332	Εγκατάσταση βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού	169.419	2.644
	Εμπιστευτικά Στοιχεία 3ψήφιου ΕΛΣΤΑΤ		
	Σύνολο θεματικού τομέα	60.718.215	1.244.817
	Γενικό Σύνολο	314,726,720	7.340.755

Πίνακας 2. Κύκλος εργασιών ανά 3ψήφιο κωδικό NACE V2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου X=εμπιστευτικά – μη δημοσιεύσιμα στοιχεία (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως ο τομέας της Μεταποίησης/Βιομηχανίας παρουσιάζει συνολικά έναν κύκλο εργασιών που αγγίζει τα 60,7 δις€ σε εθνικό επίπεδο, με το συνολικό κύκλο εργασιών όλων των επιχειρήσεων της χώρας να ανέρχεται σε 314,7 δις ευρώ. Με άλλα λόγια, **το 19,29% του συνολικού κύκλου εργασιών σε εθνικό επίπεδο προέρχεται από τον υπό εξέταση τομέα**. Στον ίδιο πίνακα (Πίνακας 2) παρατίθεται ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Όπως διαπιστώνουμε, ο συνολικός κύκλος εργασιών ανέρχεται σε 1,245 περίπου δις €. Με άλλα λόγια, **το 16,94% περίπου του συνολικού κύκλου εργασιών σε περιφερειακό επίπεδο προέρχεται από τον τομέα Μεταποίηση/Βιομηχανία**. Σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας τον μεγαλύτερο σχετικό κύκλο εργασιών παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιφερειακή ενότητα της Αχαΐας, ενώ μικρότερο κύκλο εργασιών παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιφερειακή ενότητα της Ηλείας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Συγκρίνοντας τη συνεισφορά του κλάδου Μεταποίηση/Βιομηχανία στο συνολικό κύκλο εργασιών της οικονομίας, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, παρατηρούμε ότι η επίδοση που καταγράφουν οι επιχειρήσεις στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος είναι κάτω από την αντίστοιχη επίδοση που καταγράφουν οι επιχειρήσεις στο σύνολο της Ελλάδος, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη σημαντικής δυνατότητας βελτίωσης και ώθησης του συγκεκριμένου τομέα στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

1.5 Συμβολή του τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο

Δεδομένης της απουσίας πολλών στοιχείων (λόγω εμπιστευτικότητας) ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2), μελετάται η συμβολή του τομέα Μεταποίησης/Βιομηχανίας στην εθνική και περιφερειακή οικονομία ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2). Ειδικότερα αυτό που θα εξετάσουμε είναι η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) που συνεισφέρει ο εν λόγω τομέας στο συνολικό ΑΕΠ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 3) παρατίθενται η ΑΠΑ ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) για την Μεταποίηση, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, από το 2011 μέχρι και το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

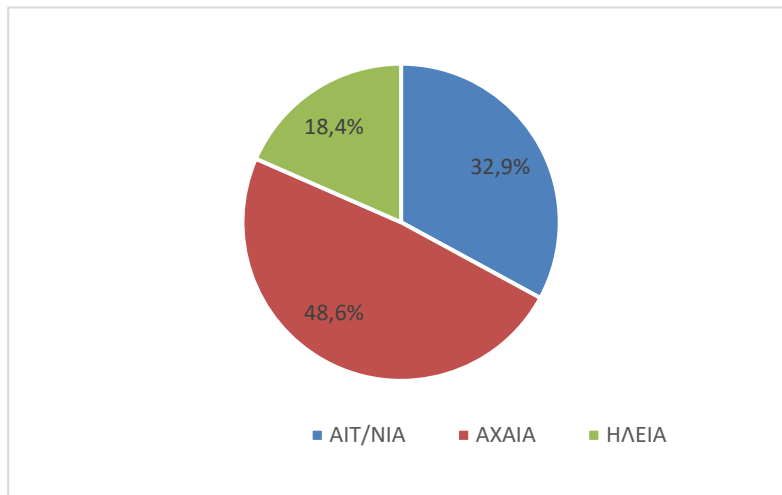
Κλάδος	Έτος	ΕΛΛΑΔΑ (εκ. €)	Δυτική Ελλάδα (εκ. €)	Αιτ/νία (εκ. €)	Αχαΐα (εκ. €)	Ηλεία (εκ. €)
Μεταποίηση	2011	16.206	692	228	337	126
	2012	14.680	617	204	300	113
	2013	13.697	573	190	278	104
	2014	13.529	562	189	271	102
	2015	14.629	606	201	295	110
	2016	14.134	591	197	286	108
	2017	14.343	594	192	292	110
	2018	14.674	601	198	290	112
	2019	14.644	595	196	290	110

Πίνακας 3. Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (μονοψήφιο NACE V2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Σε εκατομμύρια ευρώ - σε τρέχουσες τιμές).

Στον κλάδο «**Μεταποίηση**» παρατηρείται από το 2011 μια αρχικά πτωτική και μετά το 2015 μια σταθερή οικονομική πορεία του κλάδου σε περιφερειακό επίπεδο. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας του κορονοϊού και των εκτεταμένων συνεπειών αυτής, τόσο στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων όσο και στην απασχόληση, η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του κλάδου ήταν 14,64 δις €. Σε περιφερειακό επίπεδο, **η ΑΠΑ του κλάδου ήταν το 2019 στα 595 εκατ. €,** δηλαδή, η ΑΠΑ της Μεταποίησης ΔΕ είναι το **4,07% της ΑΠΑ της Ελληνικής Μεταποίησης.** . Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είχε η Αχαΐα(48,6%) και μικρότερη η Ηλεία(18,4%)

Γράφημα 1: ΑΠΑ Μεταποίησης ΠΕ Δυτ.Ελλάδας (Πηγή ΕΛΣΤΑΤ 2019).

Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου Μεταποίηση στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 8,48% για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

2. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού, τεχνολογικού περιβάλλοντος, δικαίου και περιβάλλοντος του τομέα Βιομηχανία

Για την πληρέστερη ανάλυση του περιβάλλοντος του τομέα της Μεταποίησης/Βιομηχανίας αξιοποιούνται η ανάλυση PESTLE και η ανάλυση SWOT

2.1 Ανάλυση PESTLE

Πολιτικό περιβάλλον

Ο κίνδυνος διατάραξης της πολιτικής σταθερότητας της χώρας είναι σημαντικά μικρότερος σε σχέση με το παρελθόν, παρότι ο λαϊκισμός ξαναεμφανίζεται στον παγκόσμιο ορίζοντα (Ουγγρικές & Γαλλικές βουλευτικές εκλογές, ενδιάμεσες Αμερικανικές Εκλογές κλπ). Ο κλάδος της μεταποίησης/βιομηχανίας ρυθμίζεται σε σημαντικό βαθμό από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (Ευρωπαϊκό και Εθνικό), συνεπώς ο κίνδυνος μια αλλαγή να επηρεάσει σημαντικά, όχι μόνο τον τρόπο λειτουργίας του κλάδου, αλλά και τον τρόπο που αυτός συμπράττει και «συναναστρέφεται» άλλους κλάδους – όπως εκείνος των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών δεν είναι σημαντικός. Παρατηρείται σύρευση πρωτοβουλιών που θεραπεύουν το σήμερα αντί να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις του αύριο π.χ οι έκτακτες νομοθετικές πρωτοβουλίες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της ενεργειακής κρίσης που βιώνει η Ελλάδα και ο κόσμος από τα τέλη του 2021, οι οποίες δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων του κλάδου.

Οικονομικό περιβάλλον

Οι περιφερειακές, η εθνική και η ευρωπαϊκή οικονομία αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο επιβράδυνσης ή/ και ύφεσης. Η πολεμική σύρραξη στην Ουκρανία έχει επιφέρει σημαντική αύξηση του ενεργειακού κόστους και του κόστους παραγωγής, οδηγώντας σε αύξηση του πληθωρισμού, μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και τελικά σε δυσχερές οικονομικό κλίμα. Οι οικονομικές συνέπειες της πανδημίας είναι ακόμα νωπές, ενώ δεν έχει αποκλειστεί ο κίνδυνος αναζωπύρωσής της κατά το β' εξάμηνο του 2022. Η χώρα είναι ήδη έκθετη σε σημαντικό εξωτερικό χρέος και έχει απωλέσει από το 2010 άνω του 20% του ΑΕΠ της, γεγονός που καθιστούν τον εξωτερικό δανεισμό της δυσκολότερο σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Από την άλλη, οι Περιφέρειες και το Κράτος έχουν στη διάθεσή τους πληθώρα ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων της Περιόδου 2021 – 2027, καθώς και έκτακτων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ).

Κοινωνικό περιβάλλον

Οι Έλληνες και οι κάτοικοι της Δυτικής Ελλάδας βίωσαν μια σημαντική οικονομική κρίση, η οποία έπληξε εκτεταμένα την καθημερινότητά τους, την οικονομική και εργασιακή κατάσταση των νοικοκυριών τους, και τελικά την ψυχολογία τους. Η διαφαινόμενη έξοδος από την κρίση ανακόπηκε βίαια από την πανδημία του κορονοϊού, η οποία ξέσπασε το 2020 και πλέον βρίσκεται σε ύφεση. Η ανάκαμψη κινδυνεύει πλέον από την πολεμική σύρραξη στην Ουκρανία, η οποία πέραν από ψυχολογικές, έχει και βαριές οικονομικές συνέπειες στο μέσο νοικοκυριό. Αν και η ανεργία έχει υποχωρήσει σημαντικά, το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο μισθών απέχουν σημαντικά από εκείνο πριν την οικονομική κρίση, συνεπώς το διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο και η αγοραστική του δύναμη είναι χαμηλά. Από την άλλη, έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των Ελλήνων – ιδιαίτερα νέων – που ασχολούνται ενεργά με τη νεοφυή επιχειρηματικότητα και επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν εμπορικά στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες.

Τεχνολογικό περιβάλλον

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής κι Επικοινωνιών, Υλικών και Ρομποτικής κλπ εξελίσσονται με ταχύ ρυθμό, επηρεάζοντας πλέον όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο κλάδος της μεταποίησης/βιομηχανίας είναι από εκείνους που έχουν επηρεαστεί σε σημαντικό βαθμό, επιτρέποντας την ανάπτυξη και διάθεση καινοτομικών προϊόντων, τεχνολογικά προηγμένου προϊόντος (sophisticated) και εξειδικευμένων (differentiated) προϊόντων. Επίσης, η Οργανωσιακή Καινοτομία είναι σημαντικός παράγοντας του Οικοσυστήματος Μεταποίηση/Βιομηχανία. Τεχνολογικού Περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη αναφορά στις νεοφυείς startup επιχειρήσεις.

Θέματα Δικαίου

Το θεσμικό πλαίσιο για την βιομηχανία στηρίζεται στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο και είναι επαρκέστατο. Οι μηχανισμοί απονομής του Δικαίου δεν είναι σε καλό επίπεδο. Οι Αδειοδοτικές κλπ διαδικασίες έχουν ψηφιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό. Τα ρυθμιστικά κόστη για τις επιχειρήσεις, αν και έχουν περιορισθεί, συνεχίζουν να είναι σημαντικά. Η εποπτεία της Αγοράς είναι πλημμελής.

Περιβαλλοντικά Θέματα

Η Κλιματική Κρίση είναι η παράμετρος που καθορίζει ως γενεσιουργός αιτία, όλα τα σημαντικά γεγονότα και απειλές της εποχής μας (Πόλεμος στην Ουκρανία, Υγειονομικές Κρίσης, Ενεργειακή Ανασφάλεια & Κρίση, Επισιτιστική Κρίση, Προσφυγικό, Λαϊκισμός,. Κλπ) Η Ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας και η Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, η Απανθρακοποίηση είναι βασικές παράμετροι της βιώσιμης Ανάπτυξης της Βιομηχανίας του Αύριο

2.2 Ανάλυση SWOT

Δυνατά Σημεία

- Οι ευρωπαϊκές στρατηγικές στον τομέα της βιομηχανίας θέτουν ένα πλαίσιο φιλικό προς την επιχειρηματική ανάπτυξη
- Χρηματοδοτικό πλαίσιο το οποίο μπορεί να στηρίξει τις προσπάθειες μετασχηματισμού της περιφερειακής μεταποίησης (Αναπτυξιακός, ΕΣΠΑ, ΠΕΠ κλπ).
- Ανθεκτικότητα Μεταποιητικών Επιχειρήσεων
- Μεγάλος αριθμός φοιτητών και ερευνητών στα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα της περιοχής σε τομείς έντασης τεχνολογίας.
- Επιτυχημένες υφιστάμενες συμπράξεις βιομηχανικού τομέα – πληροφορικής και νέων τεχνολογιών .
- Πυρήνας επιχειρήσεων που ανοίγει τον δρόμο προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό
- Κομβική γεωγραφική τοποθεσία ως Δυτική Πύλη της χώρας με πρόσβαση στο Ιόνιο πέλαγος και την Αδριατική και εγγύτητα στις Αγορές της Δυτ.Ευρώπης.
- Εκτεταμένο δίκτυο συνδεσιμότητας και προσβασιμότητας που περιλαμβάνει δύο σύγχρονους αυτοκινητόδρομους (Ολυμπία Οδός και Ιονία Οδός) που ανήκουν στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο, την ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου, δύο διεθνείς αερολιμένες και σημαντικό δίκτυο λιμένων
- ΟΥΜΕΔ, ΒΙΠΕ Πάτρας, 3 ΒΙΟΠΑ, ΒΙΠΕ Γλαυκού
- Περιφερειακός Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της

Αδύναμα σημεία

- Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού σε παραδοσιακούς τομείς της μεταποίησης και στους τομείς των νέων τεχνολογιών
- Απουσία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
- Γήρανση Εργατικού Δυναμικού
- Δημογραφικό
- Περιορισμένη συμμετοχή στο τοπικό & περιφερειακό εισόδημα και την απασχόληση
- Άνιση επιχειρηματική δραστηριότητα και απασχόληση μεταξύ των τριών περιφερειακών ενότητων της ΠΔΕ
- Μειωμένη διασύνδεση της έρευνας/καινοτομίας που παράγεται στα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα με την περιφερειακή οικονομία.
- Κατακερματισμός του κλάδου της μεταποίησης λόγω του μεγάλου αριθμού πολύ μικρών παραγωγικών επιχειρήσεων, με προσωπικό λιγότερο των 10 ατόμων
- Ύπαρξη μεγάλου αριθμού οικογενειακών επιχειρήσεων μικρής κλίμακας που διαθέτουν χαμηλό επίπεδο οργάνωσης και επιχειρηματικότητας και μικρό ενδιαφέρον για τις νέες τεχνολογίες
- Δυσκολία πρόσβασης σε πρώτες ύλες.
- Καθυστερημένη έλευση δικτύου φυσικού αερίου σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας.

Ευκαιρίες

- Ψηφιακός μετασχηματισμός
- Ανάπτυξη κυκλικής οικονομίας
- Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- Ένταξη στις διεθνείς αλυσίδες αξίας
- Έμφαση στην βιώσιμη και καινοτομική Ανάπτυξη στο ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».
- Ύπαρξη επιπλέον χρηματοδοτικών εργαλείων διακρατικά και διασυνοριακά επιχειρησιακά προγράμματα.
- Νέος αναπτυξιακός νόμος
- Εθνικές Αναπτυξιακές Πρωτοβουλίες (Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ, Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας (Διασύνδεση Βιομηχανίας με τα Ερευνητικά Κέντρα & Πανεπιστήμια), Συνεργατικοί Σχηματισμοί Καινοτομίας, Κέντρα Ικανοτήτων (Competence Centers), Κόμβος Έρευνας-Καινοτομίας. Κλπ
- Περιφερειακές Αναπτυξιακές Πρωτοβουλίες (Μηχανισμός Στήριξης Επιχειρηματικότητας, Επενδυτικό Profile ΠΔΕ κá)
- Εθνικές Πρωτοβουλίες Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (Βιομηχανικά Διδακτορικά, Πρακτική άσκηση, Μαθητεία, Παράλληλο Μηχανογραφικό, κá)
- Υλοποίηση αγωγού EastMed – συνέχιση ερευνών για ανεύρεση πιθανών αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στον Πατραϊκό κόλπο και στο νότιο Ιόνιο

Απειλές

- Κλιματική Κρίση
- Ενεργειακή Ανασφάλεια & Ενεργειακό Κόστος
- Εφοδιαστική Αλυσίδα
- Επισιτιστική Κρίση
- Ένταση της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία
- Επιδείνωση Δημοσιονομικών Μεγεθών
- Πληθωρισμός και Χρηματοοικονομική Κρίση.
- Πιθανή πολιτική αστάθεια
- Υγειονομικές Κρίσεις
- Επιστροφή του Λαϊκισμού
- Τρομοκρατία
- Προσφυγικό
- Πόλεμος στην Ουκρανία
- Επιφυλακτικότητα των επιχειρήσεων για νέες επενδύσεις και καινοτομικές πρωτοβουλίες
- Υποβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος
- Υποβάθμιση των φορέων έρευνας και περιορισμός της όχι ιδιαίτερα ανεπτυγμένης συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων /φορέων παραγωγής γνώσης
- Έλλειψη εξωστρέφειας
- Αβεβαιότητα

3. Διαμόρφωση Σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα

3.1 Παρουσίαση της γενικής μεθοδολογικής προσέγγισης της προοπτικής διερεύνησης δεξιοτήτων (skills foresight)

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία Προοπτικής Διερεύνησης (foresight), στοχεύει στη δημιουργία μιας πιο εμπειριστατωμένης κατανόησης της αλλαγής στο μέλλον, παρουσιάζοντας ένα φάσμα εναλλακτικών του μέλλοντος, χωρίς να περιορίζεται στον προσδιορισμό ενός και μόνο πιθανού μέλλοντος.

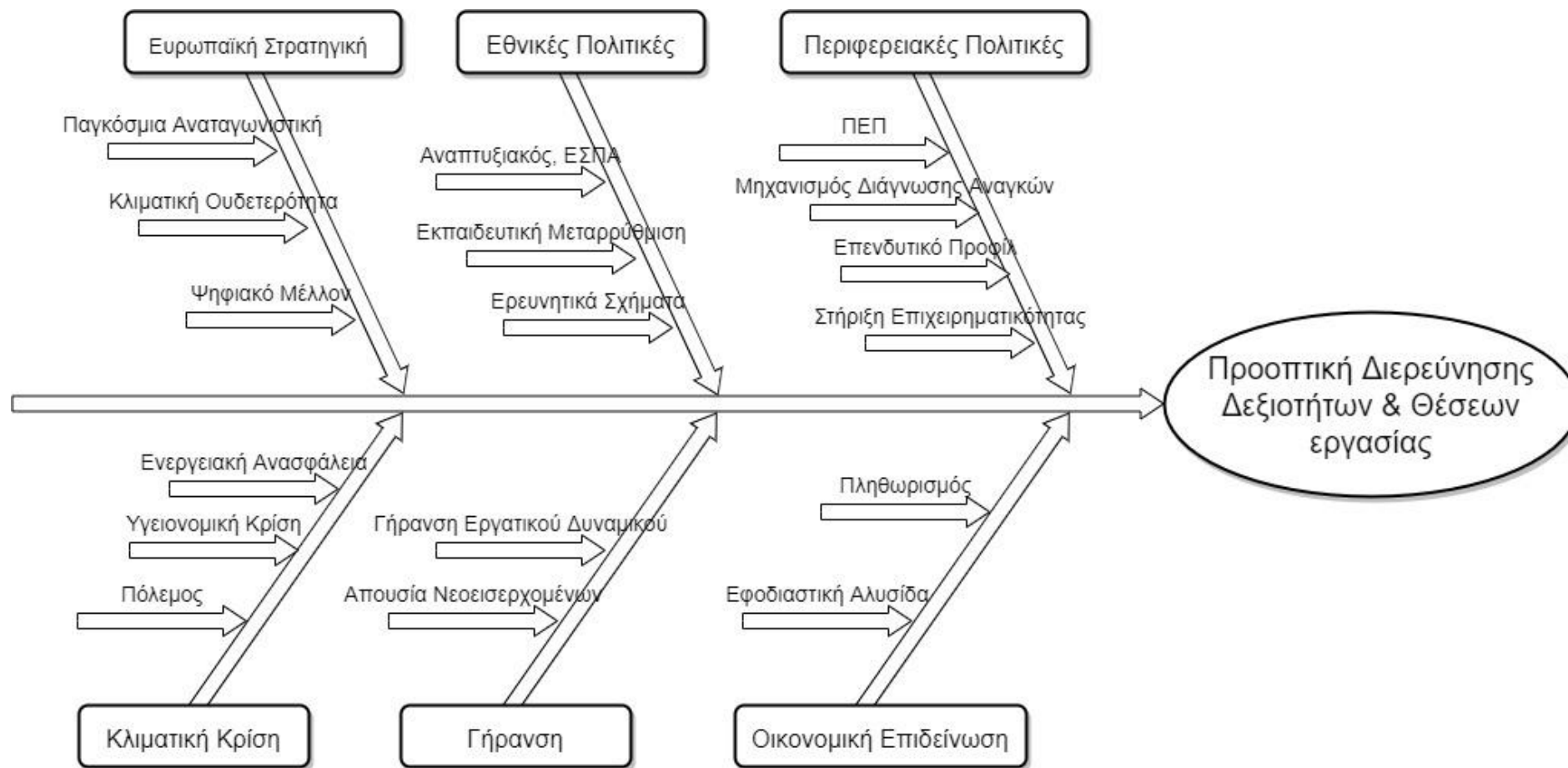
Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζονται οι Μεγάλες Τάσεις (Megatrends), οι Καταλύτες (Catalysts) και οι Παράγοντες Αλλαγής του Παιχνιδιού (Game Changers) που διαμορφώνουν την Προοπτική Διερεύνησης Δεξιοτήτων και Σημαντικών Θέσεων εργασίας στην Βιομηχανία/Μεταποίηση της Περιφέρειας Δυτ.Ελλάδας.

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία καταλήγει στην εξέταση τριών σεναρίων:

- **BAU (Business As Usual):** Πρόκειται για τον τύπο σεναρίου, στην ιστορία του οποίου δεν υπάρχουν «εκπλήξεις». Τα πράγματα θα παραμείνουν στην υπάρχουσα κατάσταση, ως συνήθως. Δεν πρόκειται να χειροτερέψουν ή να βελτιωθούν.
- **Το Αισιόδοξο Σενάριο:** Τα πράγματα θα εξελιχθούν πολύ καλύτερα από ό,τι στο πρόσφατο παρελθόν.
- **Το Αρνητικό Σενάριο:** Κάτι θα πάει πολύ χειρότερα από ό,τι πήγαινε στο παρελθόν.

Σημαντικό σημείο στη μεθοδολογία αποτελεί η αξιολόγηση της Κατάστασης του εξεταζόμενου τομέα σήμερα. Τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του Τομέα της βιομηχανίας στη Δυτική Ελλάδα και στις δεξιότητες και θέσεις εργασίας που καλύπτει είναι συνοπτικά:

- Επικράτηση Παραδοσιακών Βιομηχανικών Κλάδων Μέσης και Χαμηλής Παραγωγικότητας.
- Μειωμένη Συμμετοχή της Βιομηχανίας στο Περιφερειακό Παραγόμενο Προϊόν σε σχέση με περιφέρειες παρόμοιου μεγέθους.
- Μειωμένες Επενδύσεις Παγίων σε σχέση με περιφέρειες παρόμοιου μεγέθους.
- Γήρανση Εργατικού Δυναμικού, ιδιαίτερα εξειδικευμένου Τεχνικού δυναμικού.
- Μη κάλυψη θέσεων εργασίας, κυρίως τεχνικού περιεχομένου.
- Διασύνδεση με τα Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Κέντρα της Πάτρας με τη διαμόρφωση οικοσυστήματος νεοφυών και καινοτομικών επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 1. Θετικές και Αρνητικές MegaTrends, Catalysts και GameChanger

3.2 BAU (Business As Usual)

Το σενάριο αυτό δεν προβλέπει κάποια «έκπληξη» και όλα βαίνουν ως συνήθως. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται ότι ισχύουν οι κάτωθι παραδοχές:

Χρονοβόρες διαδικασίες συμβάσεων & δυσκολία υλοποίησης συμπράξεων δημοσίου – ιδιωτικού τομέα, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις σε επενδυτικά σχέδια μεταποιητικών επιχειρήσεων

Συνέχιση του πολέμου στην Ουκρανία, με μικρή περαιτέρω αύξηση του ενεργειακού κόστους και περαιτέρω διαταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα

Σημαντικές Ελλείψεις Εξειδικευμένου Προσωπικού στις Μεταποιητικές Επιχειρήσεις

Ενεργειακή κρίση: Αύξηση της ζήτησης ενέργειας από εναλλακτικές πηγές με ταυτόχρονη αύξηση παραγωγής ενέργειας από ρυπογόνες πρώτες ύλες (πχ. λιγνίτης)

Αδυναμία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης να καλύψουν τις ανάγκες της Βιομηχανίας στη ΔΕ

Αξιοποίηση Χρηματοδοτικών εργαλείων με τους συνηθισμένους ρυθμούς Απορρόφησης

Με βάση τις παραπάνω παραδοχές αναμένεται:

- Σταθερή – αλλά μικρή – αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων του Τομέα.
- Αύξηση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης, λόγω αύξησης του ενεργειακού κόστους και του πληθωρισμού.
- Μικρή αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις του Τομέα, που ήδη βρίσκεται σε έλλειψη.
- Έλλειψη Προσφοράς υπηρεσιών Τεχνικών Επαγγελματιών.
- Δημιουργία Μικρού Αριθμού Νεοφυών Επιχειρήσεων.
- Διασύνδεση με τα Ερευνητικά και Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα.

Συνεπώς, οι ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει σταθερή ή μικρή αύξηση της ζήτησης από την περιφερειακή αγορά είναι:

- Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
- Οδηγοί μέσων μεταφοράς και χειριστές κινητού εξοπλισμού
- Χειριστές μηχανών με ηλεκτρολόγιο
- Τεχνικοί θετικών επιστημών και μηχανικής
- Ειδικοί ανάπτυξης λογισμικού

- Ειδικοί εγκατάστασης και συντήρησης Λογισμικού
- Τεχνικοί Ρομποτικών Συστημάτων
- Μελέτη και Εφαρμογή Προτύπων ESG

3.3 Το Αισιόδοξο Σενάριο

Για το σενάριο αυτό θεωρείται ότι ισχύουν οι κάτωθι παραδοχές:

Αξιοποίηση των Εθνικών και Ενωσιακών Εργαλείων για την Ανάπτυξη της Βιομηχανίας με άξονες την ψηφιοποίηση, την καινοτομία και τη βιώσιμη Ανάπτυξη,

Παύση του πολέμου στην Ουκρανία, με μείωση του ενεργειακού κόστους και επαναφορά ομαλής λειτουργίας στην εφοδιαστική αλυσίδα

Αδυναμία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης να καλύψουν τις ανάγκες της Βιομηχανίας στη ΔΕ

Ενεργειακή κρίση: Χρήση μεγαλύτερου ποσοστού ενέργειας από εναλλακτικές πηγές και ενεργειακή επάρκεια

Αξιοποίηση των Αναπτυξιακών Εργαλείων της Περιφέρειας ΔΕ, όπως Μηχανισμός Στήριξης Επιχειρηματικότητας, Επενδυτικό Profile ΠΔΕ, Μηχανισμός Διάγνωσης των αναγκών της Αγοράς Εργασίας κλπ.

Αξιοποίηση Χρηματοδοτικών εργαλείων αυξημένους ρυθμούς Απορρόφησης Αξιοποίηση Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης και Ερευνητικών Εργαλείων

Με βάση τις παραπάνω παραδοχές αναμένεται:

- Μεγάλη αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων του Τομέα
- Διαμόρφωση ισχυρού κι εξωστρεφούς προφίλ για τις επιχειρήσεις που αναβαθμίζονται ψηφιακά, παράγουν καινοτομικά προϊόντα και μειώνουν το περιβαλλοντικό ίχνος των προϊόντων τους.
- Μικρή μείωση ή σταθεροποίηση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης, λόγω μείωσης του ενεργειακού κόστους και μείωσης του πληθωρισμού.
- Αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις του Τομέα, που βρίσκεται σε έλλειψη.
- Σημαντική Αύξηση Ειδικοτήτων που συνδέονται με την Ψηφιοποίηση και την Καινοτομία
- Μικρότερη Έλλειψη Προσφοράς υπηρεσιών Τεχνικών Επαγγελματιών, με την ενεργοποίηση των Εκπαιδευτικών Εργαλείων τεχνικής και τεχνολογικής εκπαίδευσης (Επανάδρυση Τεχνικών Σχολών επιπέδου 5 NQF, Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια, ΚΔΒΜ Πανεπιστημίων, Παράλληλο Μηχανογραφικό, Βιομηχανικά Διδακτορικά, Μαθητεία, Πρακτική Άσκηση κλπ)
- Δημιουργία Σημαντικού Αριθμού Νεοφυών Επιχειρήσεων και Οικοσυστημάτων Νεοφυών-Παραδοσιακών Επιχειρήσεων
- Ισχυρή Διασύνδεση με τα Ερευνητικά και Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα.
- Δημιουργία Κόμβων Τεχνολογίας
- Μεγάλη αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων .

Έτσι, οι ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει αύξηση της ζήτησης από την περιφερειακή αγορά είναι:

<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα • Οδηγοί μέσων μεταφοράς και χειριστές κινητού εξοπλισμού • Χειριστές μηχανών με ηλεκτρολόγιο • Τεχνικοί θετικών επιστημών και μηχανικής • Ειδικοί ανάπτυξης λογισμικού	<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικοί εγκατάστασης και συντήρησης Λογισμικού • Τεχνικοί Ρομποτικών Συστημάτων • Μελέτη και Εφαρμογή Προτύπων ESG
---	--

3.4 Το Αρνητικό Σενάριο

Για το σενάριο αυτό θεωρείται ότι ισχύουν οι κάτωθι παραδοχές:

 Χρονοβόρες διαδικασίες συμβάσεων & δυσκολία υλοποίησης συμπράξεων δημοσίου – ιδιωτικού τομέα, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις στις αναπτυξιακές δραστηριότητες της Μεταποίησης

 Ένταση του πολέμου στην Ουκρανία, με περαιτέρω αύξηση του ενεργειακού κόστους και περαιτέρω διαταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα

 Αξιοποίηση Χρηματοδοτικών εργαλείων με τους μειωμένους ρυθμούς Απορρόφησης

 Ενεργειακή κρίση: Σημαντική αύξηση παραγωγής ενέργειας από ρυπογόνες πρώτες ύλες (πχ. λιγνίτης)

 Αδυναμία Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης να καλύψουν τις ανάγκες της Βιομηχανίας στη ΔΕ Μεταβολή στην Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση

 Συνεργασία με Ερευνητικά και Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

Με βάση τις παραπάνω παραδοχές, αναμένεται:

- Σταθερή ή ελαφρά μειωμένη ζήτηση των παραδοσιακών προϊόντων της περιφερειακής μεταποίησης.
- Αύξηση της ζήτησης καινοτόμων προϊόντων.
- Διαμόρφωση χαμηλής δυναμικής εξωστρέφειας για τις επιχειρήσεις.
- Σημαντική αύξηση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης, λόγω αύξησης του ενεργειακού κόστους και αύξησης του πληθωρισμού.
- Διατήρηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων.
- Σταθερή ή ελαφρά μειωμένη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν παραδοσιακά προϊόντα
- Αύξηση Ζήτησης Ειδικοτήτων που συνδέονται με την Ψηφιοποίηση και την Καινοτομία
- Τυπική Διασύνδεση με τα Ερευνητικά και Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα.

Έτσι, οι ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει μείωση της ζήτησης από την περιφερειακή αγορά είναι:

<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικοί ανάπτυξης λογισμικού • Ειδικοί εγκατάστασης και συντήρησης Λογισμικού • Τεχνικοί Ρομποτικών Συστημάτων • Μελέτη και Εφαρμογή Προτύπων ESG	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα • Οδηγοί μέσων μεταφοράς και χειριστές κινητού εξοπλισμού • Χειριστές μηχανών με ηλεκτρολόγιο • Τεχνικοί θετικών επιστημών και μηχανικής
---	--

3.5 Συνθετική διάγνωση

Εξετάζοντας τα τρία σενάρια που παρουσιάστηκαν προηγούμενα, καθώς και τα συμπεράσματα που εξάγονται από τις αναλύσεις SWOT και PESTLE, οι βασικοί παράγοντες, μεγάτες, καταλύτες και κινητήριες δυνάμεις που μπορούν να επηρεάζουν την εξέλιξη των δεξιοτήτων και των σημαντικότερων επαγγελμάτων στον τομέα της «Μεταποίησης/Βιομηχανίας» είναι:

- Οι πολλαπλές συνέπειες της κλιματικής κρίσης στην παραγωγική διαδικασία, στην οικονομία και στην ενέργεια, στις κλιματολογικές συνθήκες, στο έδαφος, καθώς και στη χλωρίδα και στην πανίδα, στις υγειονομικές κρίσεις και κυρίως στην παγκόσμια πολιτική και οικονομική κατάσταση
- Η αξιοποίηση των Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός, ΤΑΑ κλπ)
- Η αξιοποίηση των Αναπτυξιακών πρωτοβουλιών της Περιφέρειας (ΠΕΠ, Μηχανισμός Στήριξης Επιχειρηματικότητας, Επενδυτικό Profile ΠΔΕ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς εργασίας κλπ)
- Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.
- Η αξιοποίηση των ΟΥΜΕΔ, ΒΙ.ΠΕ και ΒΙΟΠΑ
- Οι δεσμεύσεις της χώρας έναντι εταίρων για την επίτευξη στόχων καινοτομίας, βιώσιμης ανάπτυξης και πράσινης μετάβασης.
- Η εξέλιξη της κρίσης στην Ουκρανία και οι επιδράσεις της στον τομέα της ενέργειας και της οικονομίας.
- Η καλλιέργεια κουλτούρας φιλικής προς τα τεχνικά και τεχνολογικά επαγγέλματα
- Η αξιοποίηση/ενεργοποίηση των Εκπαιδευτικών Εργαλείων τεχνικής και τεχνολογικής εκπαίδευσης (Επανίδρυση Τεχνικών Σχολών επιπέδου 5 NQF, Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια, ΚΔΒΜ Πανεπιστημίων, Παράλληλο Μηχανογραφικό, Βιομηχανικά Διδακτορικά, Μαθητεία, Πρακτική Άσκηση κλπ)
- Η εξέλιξη της πανδημίας του κορονοϊού και οι επιδράσεις της στον τομέα της οικονομίας.
- Η ευελιξία του υφιστάμενου παραγωγικού μοντέλου σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο
- Η άρση εμποδίων για την προέλευση μικρών και μεγάλων επενδύσεων.
- Ο βαθμός ενσωμάτωσης νέας τεχνολογίας στην παραγωγική και μεταποιητική διαδικασία
- Η καλλιέργεια κουλτούρας φιλικής προς το περιβάλλον στο γενικό κοινό και στην επιχειρηματική κοινότητα

- Ο βαθμός διασύνδεσης της ερευνητικής δραστηριότητας με την παραγωγική διαδικασία
- Το επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων του γενικού πληθυσμού
- Η έλευση του δικτύου φυσικού αερίου στη Δυτική Ελλάδα.
- Το επίπεδο δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής ευαισθησίας των εμπλεκόμενων με την παραγωγική και μεταποιητική διαδικασία
- Το αποτέλεσμα των ερευνών για υδρογονάνθρακες στον Πατραϊκό Κόλπο και το νότιο Ιόνιο πέλαγος

4. Προτάσεις δράσεων – παρεμβάσεων για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στον τομέα της Βιομηχανίας

Οι τρόποι απόκτησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού στον τομέα της Μεταποίησης/Βιομηχανίας μπορεί να γίνει μέσω τριών ομάδων δράσεων – παρεμβάσεων:

- Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων
- Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση γενικών και ψηφιακών δεξιοτήτων
- Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά τον εν λόγω τομέα οικονομικής δραστηριότητας και θα αυξήσουν τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού.

Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση γενικών και ψηφιακών δεξιοτήτων

Πρόγραμμα απόκτησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στα πεδία:

Επαγγελματικές Δεξιότητες, με ενδεικτική θεματολογία:

- Εναλλακτικές μορφές επιχείρησης
- Συνεργασίες και συμπράξεις μεταξύ κλάδων
- Δημιουργία και διαχείριση επιχειρηματικών συστάδων
- Ενσωμάτωση έρευνας και ανάπτυξης στην παραγωγική διαδικασία
- Εξωστρέφεια – εξαγωγές
- Ξένες γλώσσες
- Αρχές βιώσιμης ανάπτυξης
- Πράσινη επιχειρηματικότητα
- Εφαρμόζοντας τις αρχές εξοικονόμησης ενέργειας
- Ίδρυση επιχείρησης – δημιουργία και υλοποίηση business plan/ business model canvas
- Δημόσιες συμβάσεις
- Μεθοδολογία έρευνας
- Μεθοδολογία έρευνας αγοράς

Ψηφιακές Δεξιότητες με ενδεικτική θεματολογία:

- Χρήση ΤΠΕ
- Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων
- Ψηφιακή Λειτουργία Μηχανών
- Χειρισμός Ψηφιακών Μηχανημάτων
- Ψηφιακό marketing

- Συνεργατικές πλατφόρμες
- Πλατφόρμες διοίκησης έργου
- Πλατφόρμες λογιστικής υποστήριξης
- Πλατφόρμες CRM/ ERP
- Ηλεκτρονική τιμολόγηση
- Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.)
- Πλατφόρμες μέτρησης και παρακολούθησης καταναλισκόμενης ενέργειας
- Εξαγωγή ενεργειακού προφίλ Παραγωγής βάσει λογισμικού

Κοινωνικές Δεξιότητες, με ενδεικτική θεματολογία:

- Εργασία σε ομάδες
- Παρουσίαση – public speaking
- Οργανωσιακή συμπεριφορά
- Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027

Δράσεις – παρεμβάσεις για την απόκτηση κι ενίσχυση ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων

Πρόγραμμα απόκτησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων στα ακόλουθα πεδία:

- Μελέτη και Εφαρμογή Προτύπων ESG
- Ασφαλής Οδήγηση
- Ασφαλής Λειτουργία Ανυψωτικών Μηχανημάτων
- Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων
- Ψηφιακή Λειτουργία Μηχανών
- Χειρισμός Ψηφιακών Μηχανημάτων
- Συγκολλήσεις και Μη Καταστροφικός έλεγχος
- Πρότυπα ISO (9001, 27001, 14001, κοκ.)
- Ρομποτική
- Τεχνητή Νοημοσύνη
- Υλικά
- Εξοικονόμηση ενέργειας
- Οφέλη και κίνδυνοι από την εξόρυξη υδρογονανθράκων
- Ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού
- Ανάπτυξη και συντήρηση υλικού ειδικού σκοπού
- Εγκαταστάσεις και συντηρήσεις εξοπλισμού ψύξης/ θέρμανσης/ εξαερισμού
- Ηλεκτρικές/ ηλεκτροτεχνικές εγκαταστάσεις και συντηρήσεις
- Εκπαίδευση ενηλίκων
- Εγκαταστάσεις και συντήρηση εξοπλισμού φυσικού αερίου
- Εκπόνηση μελέτης παρέμβασης σε επιχειρήσεις για την ενεργειακή τους αναβάθμιση
- Εκπόνηση μελετών για την ενεργειακή αναβάθμιση
- Χρήση εναλλακτικών πηγών καυσίμων (πχ. βιοκαύσιμα, υδρογόνο, κοκ.)
- Εγκατάσταση και συντήρηση εξοπλισμού γραμμής παραγωγής.
- Φιλική προς το περιβάλλον μεταποίηση και διανομή προϊόντων πρωτογενούς τομέα
- Δυνατότητα πιστοποίησης των αποκτηθεισών δεξιοτήτων με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού.

Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά το θεματικό τομέα μελέτης και θα αυξήσουν τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού

- Επανάδρυση Τεχνικών Σχολών επιπέδου 4 NQF
- Επανάδρυση Τεχνικών Σχολών επιπέδου 5 NQF
- Metaverse Κατάρτιση
- Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια
- ΚΔΒΜ Πανεπιστημίων
- Παράλληλο Μηχανογραφικό

- Βιομηχανικά Διδακτορικά
- Μαθητεία
- Πρακτική Άσκηση
- Διαπιστευμένη Πιστοποίηση Δεξιοτήτων
- Πιστοποίηση Εξειδικευμένων Προτύπων
- Brain Gain
- Κοινωνική Αναγνώριση Τεχνικών Επαγγελματιών
- Ψηφιακές Δεξιότητες στην Εκπαίδευση
- Συστηματοποίηση της ανάρτησης δημόσιων ανοικτών δεδομένων
- Προώθηση της διασύνδεσης ερευνητικής δραστηριότητας με την τοπική παραγωγή και επαγγελματικούς φορείς στο πεδίο της πράσινης οικονομίας και της ενεργειακής εξοικονόμησης
- Προώθηση δημιουργίας και λειτουργίας clusters

Συγκεντρωτικά, για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, παρατίθενται στον επόμενο πίνακα οι αναπτυξιακές δυνατότητες του τομέα Μεταποίησης/Βιομηχανίας, οι ειδικότητες και δεξιότητες που εκτιμάται ότι θα παρουσιάσουν ζήτηση το επόμενο διάστημα, καθώς και τα προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης

Αναπτυξιακές Δυνατότητες στον τομέα Μεταποίησης/Βιομηχανίας	Ειδικότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση το επόμενο διάστημα	Δεξιότητες που θα παρουσιάσουν ζήτηση το επόμενο διάστημα	Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης
<ul style="list-style-type: none"> • Έμφαση στην στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021-2027». • Ύπαρξη επιπλέον χρηματοδοτικών εργαλείων διακρατικά και διασυνοριακά επιχειρησιακά προγράμματα. • Νέος αναπτυξιακός νόμος • Εθνικές Αναπτυξιακές Πρωτοβουλίες (Ερευνώ Δημιουργώ Καινοτομώ, Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας (Διασύνδεση Βιομηχανίας με τα Ερευνητικά Κέντρα & Πανεπιστήμια), Συνεργατικοί Σχηματισμοί Καινοτομίας, Κέντρα Ικανοτήτων (Competence Centers), Κόμβος Έρευνας-Καινοτομίας. Κλπ • Περιφερειακές Αναπτυξιακές Πρωτοβουλίες (Μηχανισμός Στήριξης Επιχειρηματικότητας, Επενδυτικό Profile ΠΔΕ • Εθνικές Πρωτοβουλίες Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (Βιομηχανικά Διδακτορικά, Πρακτική άσκηση, Μαθητεία, • Υλοποίηση αγωγού EastMed – συνέχιση ερευνών για ανεύρεση πιθανών αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου στον Πατραϊκό κόλπο και στο νότιο Ιόνιο • 	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη και Εφαρμογή Προτύπων ESG • Τεχνίτες επεξεργασίας τροφίμων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα • Οδηγοί μέσων μεταφοράς και χειριστές κινητού εξοπλισμού • Χειριστές μηχανών με ηλεκτρολόγιο • Τεχνικοί θετικών επιστημών και μηχανικής • Ειδικοί ανάπτυξης λογισμικού • Ειδικοί εγκατάστασης και συντήρησης Λογισμικού • Τεχνικοί Ρομποτικών Συστημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρότυπα ESG • Σχεδιασμός & Λειτουργία Ρομποτικών Συστημάτων • Ενσωμάτωση έρευνας και ανάπτυξης στην παραγωγική διαδικασία • Δημόσιες και πράσινες συμβάσεις • Βασικές δεξιότητες χρήσης ΤΠΕ • Ψηφιακό εμπόριο και marketing • Πλατφόρμες συνεργασίας και διοίκησης έργου • Πλατφόρμες λογιστικής υποστήριξης • Πλατφόρμες CRM/ ERP • Ηλεκτρονική τιμολόγηση • Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.) • Υλοποίηση κι έλεγχος προτύπων ISO (9001, 27001, 14001 κοκ.) • Ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού • Χρήση εναλλακτικών πηγών καυσίμων (πχ. βιοκαύσιμα, υδρογόνο, κοκ.) • 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων • Αρχές βιώσιμης ανάπτυξης • Πράσινη επιχειρηματικότητα • Πρότυπα ESG • Εφαρμόζοντας τις αρχές εξοικονόμησης ενέργειας • Ρομποτική • Τεχνητή Νοημοσύνη • Υλικά • Δημιουργία και διαχείριση επιχειρηματικών συστάδων • Ασφαλής Οδήγηση • Ασφαλής Χειρισμός Ανυψωτικών Μηχανημάτων • Ψηφιακή Λειτουργία Μηχανών • Χειρισμός Ψηφιακών Μηχανημάτων • Συγκολλήσεις και Μη Καταστροφικός έλεγχος • Ενσωμάτωση έρευνας και ανάπτυξης στην παραγωγική διαδικασία • Δημόσιες συμβάσεις • Χρήση ΤΠΕ • Ψηφιακό εμπόριο • Ψηφιακό marketing • Συνεργατικές πλατφόρμες • Πλατφόρμες διοίκησης έργου • Πλατφόρμες λογιστικής υποστήριξης • Πλατφόρμες CRM/ ERP • Ηλεκτρονική τιμολόγηση • Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.) • Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027 • Πρότυπα ISO (9001, 27001, κοκ.) • Εξοικονόμηση ενέργειας στην εφοδιαστική αλυσίδα • Ανάπτυξη και συντήρηση λογισμικού • Εγκαταστάσεις και συντηρήσεις εξοπλισμού ψύξης/θέρμανσης/ εξαερισμού • Εγκαταστάσεις και συντήρηση εξοπλισμού φυσικού αερίου • Αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας σε έργα μικρής κλίμακας • Εγκατάσταση και συντήρηση εξοπλισμού γραμμής παραγωγής. • Φιλική προς το περιβάλλον μεταποίηση και διανομή προϊόντων πρωτογενούς τομέα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
χέρια αντίδεις!

Περιφερειακός Μηχανισμός
Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς
Εργασίας Δυτικής Ελλάδος

 ΕΕΟ
GROUP
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

www.eeogroup.gr

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014-2020**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

